

В. Дмитрієв, Г. В. Латник, Г. В. Степенко. — К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.

3. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І.І.Драч // Проблеми освіти : наук. зб. / Кол.авт. — К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. — 2008. — Вип. 57. — С. 44-48.

4. Житцева компетентність особистості : науково-методичний посібник / [Ред. Сохань Л. В., Єрмакова І. Г., Несен Г.М.]. — К. : Богдана, 2003. — 520 с.

5. Кодлюк Я.П. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх педагогів як пріоритет модернізації вищої освіти України / Я.П.Кодлюк // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О.В.Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — С. 10-11.

6. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти/ За загальною редакцією В.Д.Шинкарука. Укладачі : Я.Я.Боллобаш, К.М.Левківський, В.Л.Гуло, Л.О.Котоловець, Н.І.Тимошенко. — К. : МОН України, ІТІЗО, 2008. — 69 с.

7. Мацько Л. І. Текст як об'єкт лінгводидактики в аспекті проблеми мовної освіти / Л. І. Мацько // Вісник Черк. нац. ун-ту ім. Б. Хмельницького. — Вип. 54. — Черкаси : Черкас. нац. ун-т, 2004. — С. 10-13.

8. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід до формування змісту середньої освіти: досвід зарубіжних країн / О.В.Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи (Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О.В.Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — С. 5-15.

9. Пометун О.І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів/ О.І.Пометун. — К. : Презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10. 2004 р. — 10 с.

10. Пометун О. І, Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. — К. : А.С.К., 2004. — 192 с.

11. Рубинштейн С.Л. О мышлении и путях его исследования / С.Л. Рубинштейн. — М. : Изд-во АН СССР, 1958. — 148 с.

12. Стратегия модернизации содержания общего образования. — М. : Мир книги, 2001. — 104 с.

13. McClelland D.C. Testsing for Competence Rather Than for „Intelligence»// American Psychologist, 1973. Vol.28, №1. P.1-14.

ДИДАКТИЧНА ГРА У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

УДК 800:37.02

Трифонова О.С.

В статтє дано определение дефиниций «игра», «дидактическая игра», «речевая личность старшего дошкольника», приведены примеры дидактических игр, направленных на формирование речевой личности детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова: речевая личность, дети старшего дошкольного возраста, дидактические игры.

The article deals with the definitions: game, didactic game, senior preschool child's speech personality; the examples of didactic games for senior preschool children's speech personality formation have been given.

Key words: *didactic game, speech personality, senior preschool children.*

Постановка проблеми. Розвиток особистості відбувається в різних видах діяльності, зокрема ігровій. Педагогічні аспекти гри розкрито ще в працях вітчизняних класиків (О.Водозова, А.Макаренко, С.Русова, В.Сухомлинський, Є.Тихеева, К.Ушинський та ін.).

У психологічних дослідженнях (Б.Ананьєв, З.Богуславська, Л.Виготський, Д.Ельконін, О.Запорожець, О.Леонт'єв, С.Рубінштейн, Д.Узнадзе та ін.) з'ясовано значення гри для розвитку дитини, визначено внутрішню структуру і соціальну природу гри. Гра дитини виникає як вияв внутрішніх суперечностей між її потребами, новими прагненнями та можливостями. Гра впливає на всі психічні процеси: пам'ять, мислення, увагу і т.ін., «від найелементарніших до складних» (Д.Ельконін). У процесі гри дитина пізнає світ.

Мета: з'ясувати визначення дефініцій «гра», «дидактична гра», висвітлити дидактичні ігри з формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного змісту. Науковцями гра визначається як: особлива форма життя, в якій здійснюється зв'язок дитини з довкіллям; у ній відбувається первісна емоційно-дійова орієнтація щодо сенсу людської діяльності, виникає усвідомлення свого органічного місця в системі відношень дорослих і потреба бути дорослим (Д. Ельконін), як життєва школа дитини, що виховує її духовно й фізично (Л. Виготський), як вільне вираження особистісних смислів (О. Леонт'єв), як школа життя і «практика розвитку», причому у школі гри дитина виступає і учнем і вчителем одночасно (С. Рубінштейн), як «психологічний еквівалент творчої діяльності», оскільки вона є «ланцюжком» проблемних ситуацій пізнавального, практичного й комунікативного характеру (О.Газман, В.Давидов, Н.Посталок), як художня творчість дитини, «генеральна форма поведінки», зміст якої визначають насамперед внутрішні мотиви особистості, її емоційно-інтимні спонукання, пов'язані з відчуттям радості і задоволення (Д. Узнадзе), це особлива форма дитячого життя, що створена і відпрацьована суспільством для управління розвитку дітей, це особливе педагогічне творіння (Г.Щедровицький), це механізм саморганізації і самонавчання такої важливої системи як психіка дитини (І. Кон).

Сутність гри полягає у виконанні бажань (Л. Виготський) [2]. За словами С.Рубінштейна, ігрові дії є передусім виразними й семантичними актами, ніж оперативними прийомами. На думку вченого, ці дії виражають стимуловальний мотив [8]. Гра є діяльністю, в якій вирішуються суперечності між потребами й запитами дитини, що визначають мотивацію її діяльності й обмеженість її оперативних можливостей. О.Леонт'єв наголошує на тому, що гра не є продуктивною діяльністю, її мотив лежить не в результаті, а у змісті самої дії; у грі дитина усвідомлює світ людських предметів [4]. Д.Ельконін стверджував, що у грі розвиваються певні інтелектуальні операції, формується ставлення дитини до довкілля, координується своя думка з думкою інших [9].

Гра як особлива форма діяльності має свою історію розвитку, що охоплює всі періоди людського життя. Л.С.Виготський виокремлював у грі спосіб реалізації творчого потенціалу особистості дитини і засіб її інтенсивного розвитку. За твердженням ученого, у грі відбувається творча переробка вражень, які пережила особистість, комбінування і побудова з них нової дійсності, що відповідає запитам і прагненням самої дитини. За словами Л.С.Виготського, гра — це збільшувальне скло, в якому можна побачити весь майбутній розвиток. Людина у грі здійснює стрибок над рівнем свого минулого розвитку. Саме ця властивість ігри приваблює її учасників [2].

На думку Д.Б.Ельконіна, одиницею гри і водночас центральним моментом, що об'єднує усі її боки, є роль, а характерною особливістю здійснення — двоплановість, яка зберігається в будь-якій колективній діяльності. Двоплановість забезпечує розвивальний ефект гри, що забезпечує ефективність навчання не тільки під час ознайомлення із суспільним досвідом людей, але й і з властивостями відображення цього досвіду в мові [9]. Це підтверджує, що гра є провідним засобом оволодіння мовою.

О.М.Леонтьєв зазначав, що грі властивий «мотиваційний заряд», за словами вченого, гра є діяльністю, мотив якої лежить не в результаті дії, а в самому процесі, тобто гра — це вид діяльності, який викликає інтерес у її учасників [3].

Як зауважують учені (Д.Б.Ельконін, О.М.Леонтьєв, Г.І.Щукіна, П.М.Якобсон), інтерес тісно пов'язаний з емоційною сферою, тому гра є емоційним стимулом до виконання певних дій. У цьому аспекті слугує на увагу дослідження В.В.Зеньковського, який наголошував на тому, що у грі відображається емоційне життя дітей дошкільного віку, «тілесного і психічного вираження почуттів, ...об'єкт гри є сплетінням реального й уявного, що створюється фантазією [6:38]. За словами вченого, гра сприяє розвитку пізнавальної сфери дитячої особистості, інтелекту дитини, є формою «експериментального вивчення» різноманітних явищ [6:34-40]. В.В.Зеньковський виокремлює таке поняття, як «сфера гри», яке він розуміє як культурно обумовлений тип життєдіяльності дошкільника. За словами науковця, життя дитини на етапі дошкільного дитинства неможливе поза «сферою гри», оскільки гра є одним із найпростіших засобів для проникнення у сферу сенсу [5: 107].

Питання щодо використання дидактичних ігор у навчально-виховному процесі дітей дошкільного віку досліджувалося ще педагогами-класиками (О.М.Водовозова, О.М.Тихеева, Є.О.Фльоріна, К.Д.Ушинський та ін.). Науковці одностайні в тому, що дидактична гра є засобом пізнавального розвитку, оскільки спонукає дітей до мислення, оцінювання, творчості, сприяє розвитковій мовленню.

Дидактичні ігри — це різновид пізнавальних, спеціально створених дорослими чи успадкованих від попередніх поколінь ігор, що використовуються в навчальному процесі під безпосереднім керівництвом педагога [7: 143]. Різновидом дидактичних ігор є: настільно-друковані, словесні, сюжетно-дидактичні, ділові ігри, загадки, шаради, ребуси, головоломки.

Дидактична гра — це гра, побудована з навчальною метою, яка підпорядковується певним правилам. Як наслідок, відбувається накопичення, актуалізація і трансформація знань у вміння й навички, накопичення досвіду осо-

бистості та її розвиток, закріплюється й активізується словник дитини, мовленнєві вміння та навички (описати картину, розповісти скоромовку з різною інтонацією, відгадати загадки, поспілкуватись із однолітком і т.ін.).

У процесі дидактичної гри створюється доброзичлива атмосфера співробітництва дорослого з дитиною, оскільки дидактична гра дозволяє вихователю керувати діяльністю дітей, створювати ігрову мотивацію, стимулювати їхню творчу активність, враховувати потреби та інтереси дітей відповідно до їхнього віку.

Обов'язковим складником дидактичних ігор є: мета, зміст, ігрові дії, що забезпечують формування певних умінь і навичок.

Дидактичним іграм притаманні певні особливості, а саме: 1) за своїм змістом здійснюють навчання, мають у собі навчальні завдання, розв'язання яких відбувається засобами активної, захоплюючої для дітей ігрової діяльності; 2) насиченість навчання емоційно-пізнавальним змістом, що відповідає самій природі дитини; 3) дозволяє проводити навчальні заняття з невеличкими групами дітей, навіть із однією дитиною [1: 138].

У руслі нашого дослідження слугують на увагу рекомендації Є.І.Пасова щодо вибору навчально-дидактичних ігор. Так, за твердженням ученого, вони повинні бути: ситуативними (різноманітні природні й уявні мовленнєві ситуації як ігрового, так і неігрового характеру), аттрактивними (враховують потреби дитини, інтересів і мотивів її мовленнєвої діяльності), цілеспрямованими (самостійне використання дитиною конкретного мовного матеріалу), комунікативно-ціннісними (сприяють вихованню морально-естетичних почуттів засобами рідної мови), доступними (змістовий матеріал добирається з урахуванням віку дітей).

Існують різні класифікації ігор (за кількістю учасників (індивідуальні, групові, парні), формою проведення (дидактичні, рухливі, народні тощо), структурою заняття (для вивчення нового матеріалу, закріплення лексики, граматики, узагальнення вивченого тощо). Так, у руслі нашого дослідження заслуговує уваги така класифікація ігор: 1) дидактичні розмовні ігри (ігри, спрямовані на збагачення, активізацію та закріплення словника, виховання чинників звукової культури мовлення, розвиток зв'язного мовлення, формування граматичної правильності українського мовлення); 2) дидактичні ігри (спрямовані на інтелектуальний розвиток дитини, розвиток мисленнєво-мовленнєвих умінь і навичок); 3) ігри-загадки (спрямовані на формування умінь загадувати й відгадувати загадки); 4) ігри-скормовки (зادля вправлення дітей у правильній і чіткій вимові звуків рідної мови, розвитку сили голосу, темпу мовлення) і т.ін. (З.Сахіпова, М.Саліхова).

Мовленнєву особистість старшого дошкільника, слідом за А.М.Богуш, розуміємо як активного, ініціативного мовця, відкритого для спілкування, який легко і невимушено вступає у спілкування з дітьми і дорослими; застосовує мовні і немовні засоби виразності, володіє формулами мовленнєвого етикету, має розвинуті комунікативні здібності, знає й розповідає тексти українського фольклору.

З метою формування мовленнєвої особистості старшого дошкільника в дослідженні активно застосовувалися різні дидактичні ігри. Так, фонетичні дидактичні ігри були спрямовані на вирішення таких завдань: 1) навчити дітей

правильно вимовляти звуки рідної мови в словах та словосполученнях (сформувати правильну артикуляцію звука, розвинути чітку дикцію); 2) розвивати фонематичний слух (уміння диференціювати схожі звуки на слух та правильно відтворювати їх у мовленні); 3) сформувати вміння та навички користування інтонаційними засобами виразності у власному мовленні (вміння регулювати силу голосу, темп мовлення, користуватися різною інтонацією залежно від ситуації спілкування). Проілюструємо прикладами ігор.

Дидактична гра «Гнат і гуси»

Мета: вправляти дітей у вимові звуків [г], [г'], диференціювати їх на слух.

Матеріал: іграшкові гуси, лялька-хлопчик, макет подвір'я, прапорці синього і червоного кольору, скоромовка «Гуси, гуси, гусенята».

Хід гри: Вихователь лаштує на столі макет подвір'я, гусей, бере в руки ляльку-хлопчика і промовляє скоромовку, імітуючи відповідні дії:

Гуси, гуси, гусенята!

Гусенят багато в Гната.

-Гей, гиля, -Гнатко гука,-

Відганяє гусака.

Промовляє двічі, використовуючи необхідну інтонацію, пропонує дітям повторити за ним слова хлопчика. Після декількаразового повторення вихователь поділяє дітей на дві підгрупи, одна підгрупа промовляє слова автора, інша - слова хлопчика.

Дидактична гра «Бук і дуб»

Мета: вправляти дітей у твердій вимові звука [ч], розвивати лінгвістичні (вміти промовити скоромовку з інтонацією гніву та відповідною силою голосу) й паралінгвістичні (рухи, міміка) засоби виразності.

Матеріал: атрибути до костюмів бука й дуба, скоромовка «Бук бундючивсь перед дубом».

Хід гри: Вихователь пропонує дітям обрати відповідні атрибути і промовити скоромовку, імітуючи відповідні дії:

Бук бундючивсь перед дубом,

Тряс над дубом бурим чубом.

Дуб пригнувся до чуба бука –

Буде буківі наука.

Дидактична гра «Подарунки для Івана»

Мета: вчити дітей складати чистомовки.

Матеріал: іграшкові ляльки, подарунки.

Хід гри: Вихователь повідомляє дітям, що в Івана день народження, тому його слід привітати. Іванко дуже любить складати чистомовки, давайте порадуємо його. Послухайте, яку чистомовку склала подруга Іванка Катруся зі своїми друзями:

Ана-ана-ана - іменини у Івана,

Ас-ас-ас - принесла Даша ананас,

Ан-ан-ан, а Роман – барабан,

Ар-ар-ар і Оксана – ліхтар.

Ан-ан-ан - посміхається Іван,

Ад-ад-ад – подарункам дуже рад!

Дітям пропонується розглянути предмети, що лежать на столі. Вихователь розпочинає промовляти склади – діти продовжують речення.

Дидактична гра «Твій настрій».

Мета: вчити дітей передавати мімікою настрої.

Хід гри: З-поміж дітей обирається «художник», який буде малювати портрет дитини, і замовляє йому певний настрій. Дитина повинна передати йому сумний, серйозний, веселий, здивований, злий настрій).

Лексичні дидактичні ігри були спрямовані на реалізацію таких завдань: 1) активізація, збагачення й уточнення словника; 2) добір антонімів, синонімів і т.ін. Проілюструємо прикладами.

Дидактична гра «Скажи пестливо».

Мета: вчити дітей утворювати іменники за допомогою зменшувальних суфіксів.

Хід гри: Вихователь називає слова, а діти утворюють за допомогою зменшувальних суфіксів нові слова:

Мати: мама, неня, матінка, мамочка, матусенька, матуся, матінонька, мамунечка, мамуня, мамуся, ненечка;

Тато: татусь, татко, татечко, татуньо

Донька: дочка, доня, донечко,

Син: синюля, синок, синочок

Дід: дідо, дідочок, дідуган, дідище, дідуньо, дідусь;

Баба: бабуньцьо, бабусенько, бабуньо!

Діти – дітва, дівчачя, дітко, дитинець, дитун.

Дидактична гра «Скажи, з чого зроблено?»

Мета: збагачувати словник дітей.

Хід гри: Вихователь показує дітям предмет, вони відповідають, з чого він зроблений:

Блюде, чашка – з порцеляни.

Стілець, стіл, полиця – з дерева.

Пляшка, бутель – зі скла.

Ложка, сковорідка – з металу.

Альбом, зошит – з паперу.

Светр, шкарпетки, сукня – з вовни тощо.

Дидактична гра «Назви одним словом».

Мета: перевірити вміння дітей утворювати складні слова від різних частин мови.

Хід гри: Вихователь пояснює, що сьогодні діти утворюватимуть нові слова від уже знайомих двох слів. Дає зразок: називає два слова листя, падати і утворює одне – листопад. Пропонуються такі пари слів:

сніг – падати (снігопад)

книги – любити (книголюб)

земля – трусити (землетрус)

пар – возити (паровоз)

світлий – зелений (світло-зелений)

темний – червоний (темно-червоний)

блідий – рожевий (блідорожевий)

тепло – ходити (теплоход)

синій — око (синьоокий)
карий — око (кароокий).

Дидактична гра: «Скажи навпаки».

Мета: розкрити дітям сутність моральної якості «скромність»; виховувати бажання бути скромним, збагатити словник дітей.

Хід гри: Обирається ведучий, всі діти стають півколом, ведучий називає слово і кидає м'яч одному з учасників, той має сказати слово з протилежним значенням і відбити м'яч. Наприклад: соромитись — хвалитися.

Скромний — (хвалько)	тихий — (галасливий)
простий — (зарозумілий)	поводитись просто — (ззнаватися)
сором'язливий — (нахабний)	хороший — (поганий)
спокійний — (вередливий)	невибагливий — (вибагливий)
соромитися — (вихвалитися)	

Дидактична гра: «Загублені слова» .

Мета: збагатити словник дітей з теми «ввічливість».

Хід гри: Вихователь пояснює дітям правила гри: Такі чарівні слова, як добрий вечір, добрий ранок, перепрошую, красно дякую тощо, мають пари, але їх пари загубились, і їх треба віднайти. Наприклад, ведучий каже: «Добрий...», а діти повинні відповісти: «ранок, вечір, день». Дитина, яка правильно відповіла, стає ведучою і продовжує далі.

Дидактична гра «Скажи навпаки?»

Мета: вчити дітей добирати антоніми до слів

Хід гри: Вихователь називає слово, дитині пропонується назвати протилежне за значенням. Наприклад, довгий (короткий), високий (низький), маленький (великий), вузький (широкий), худий (товстий), веселий (сумний).

Наступні дидактичні ігри були спрямовані на формування граматичної правильності рідного мовлення дітей старшого дошкільного віку, розвиток їхнього зв'язного мовлення, як діалогічного, так і монологічного. Наприклад:

Дидактична гра «Найкращий спостерігач».

Мета: вчити дітей описової розповіді.

Хід гри: Дитина розглядає картину і розповідає про неї все, що помітила.

Дидактична гра «Один, багато»

Мета: вчити дітей утворювати родовий відмінок однини і множини іменників.

Хід гри: Вихователь показує картинки із зображенням тварин (пропонуються такі картинки: кошеня, цуценя, курча, гусеня, індича ягня, теля, козень, порося) . Я буду показувати вам картинки, а ви будете відповідати:

- одне курча, а багато (курчат)
- одне ведмежатко, а багато (ведмежат)
- одне гусеня, а багато (гусенят)
- один півень, а багато (півнів)
- одне індича, а багато (індичат).

Дидактична гра «Перекладач».

Мета: тренувати дітей у перекладі російських слів українською мовою.

Хід гри: Вихователь промовляє речення російською мовою, а дитина-«перекладач» перекладає на рідну мову. Наприклад:

В лесу расцвели первые подснежники.

Письма приносит почтальон.

Сегодня я иду в парикмахерскую.

Я очень люблю крыжовник, смородинку и клубничку!

Мне купили красивую собаку.

Дидактична гра «Чий хвостик?»

Мета: вчити дітей утворювати присвійні прикметники

Хід гри: Вихователь показує картинку із зображенням тварини, діти повинні назвати, чий хвостик. Пропонуються такі картинки: лисиця (лисячий), вовк (вовчий), заєць (заячий), ведмежатко (ведмежий), білка (білячий), лосеня (лосячий) тощо.

Дидактична гра “Розмова по мобільному телефону”

Мета: активізувати словник дітей формулами мовленнєвого етикету; стимулювати ініціативність у діалозі.

Матеріал: іграшкові мобільні телефони.

Хід гри: Дітям пропонується зателефонувати до друга й запросити на гостини. Дається зразок:

- Добридень! Це Тарасик. Можна Петрика покликати?

- Так, зачекай, будь ласка.

- Привіт, Петрику! Радий тебе чути!

- Взаємно. Дякую, що зателефонував.

- Так, я у справі. Запрошую тебе завтра на гостини до себе. Прийдеш?

- Так, дякую, із задоволенням! До зустрічі!

- Бувай, Петрику!

Висновки. Отже, дидактичні ігри забезпечують необхідність багаторазового повторення дітьми мовного матеріалу, виховують інтерес і повагу до рідної мови, тренують дітей у виборі правильного мовленнєвого матеріалу залежно від ситуації спілкування, систематизують мовленнєві знання, активізують творчу й мовленнєву активність, впливають на емоційний розвиток дітей, виховання мовленнєвої особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш Алла. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах / Алла Богуш. — Підручник. — 2-ге видання, доповнене і перероблене. — К. : Видавничий дім «Слово», 2008. — 440 с.

2. Выготский Л.С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка / Л.С.Выготский // Вопросы психологии. — 1966. — № 6. — С. 62-76.

3. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы, эмоции /Алексей Николаевич Леонтьев. — М., 1971. — 38 с.

4. Леонтьев А.Н. Психологические основы дошкольной игры /А.Н.Леонтьев // Сов. педагогика. — 1994. — №8-9. — С. 37-47.

5. Зеньковский В.В. Проблемы воспитания в свете христианской антропологии / В.В.Зеньковский. — М. : Изд-во Св.-Вл. Братства, 1993. — 223 с.

6. Зеньковский В.В. Психология детства / В.В.Зеньковский. — Екатеринбург : Деловая книга, 1995. — 265 с.

7. Педагогічний словник /За ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. — К. : Педагогічна думка, 2001. — 516 с.

8. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии : в 2 т. / Сергей Леонидович Рубинштейн. — Т. 2. — М. : Педагогика, 1989. — 328 с.

9. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды /Даниил Борисович Эльконин. — М. : Педагогика, 1989. — 560 с.

АРТЕФАКТИ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ КУЛЬТУРИ

УДК: 008+372.461+37.03

Руденко Ю.А.

Стаття присвячена вивченню особливостей використання невербальних засобів комунікації у розвитку збагачення мовлення майбутніх вихователів. Розглядаються такі артефакти як: відстань між співрозмовниками, жести. У статті автор розглядає сутність концептів «артефакт» «артефакт мовленнєвої діяльності».

Ключові слова: артефакт, невербальні засоби виразності, відстань між співрозмовниками, жести.

Статья посвящена описанию особенностей использования невербальных средств коммуникации в обогащении речи будущих воспитателей. Рассматриваются такие артефакты как: расстояние между собеседниками, жесты. В статье автор рассматривает сущность концепта «артефакт» «артефакт речевой деятельности».

Ключевые слова: артефакт, невербальные средства выразительности, відстань між співрозмовниками, жести.

The article describes the features of nonverbal communication in the enrichment of future teachers of speech. Deal with such artifacts as the distance between the interlocutors, the gestures. The author considers the essence of the concept of «artifact», «an artifact of speech activity.»

Key words: artifact, non-verbal means of expression, vidstan mizh spivrozmovnikami and gestures.

Постановка проблеми Занепокоєність станом комунікативної освіти зумовила мовознавців, лінгводидактів, психологів, методистів, педагогів спрямувати аспектологію педагогічних розвідок на специфіку мовної та мовленнєвої діяльності людини. Оскільки невід'ємною частиною мовленнєвої діяльності є невербальні засоби виразності уважаємо за необхідне з'ясувати їх роль у комунікативному процесі вихователів дошкільних навчальних закладів та дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зафіксовані наукові розвідки з проблеми використання людиною невербальних засобів виразності торкаються окремих питань становлення і розвитку здібностей розпізнавати емоції за зовнішніми експресивними проявами у дітей дошкільного віку (А.Богун, О.Аматьєва, Є.Кульчицька, С.Кулачківська, М.Лісіна, Є.Смірнова, А.Рузька, Т.Репіна, С.Хаджирадєва тощо). На наш погляд, найбільш повну класи-